

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Kuchynky a soudců JUDr. Václava Roučky a Mgr. Jaroslava Škopka v právní věci **žalobce: HUL HO, s.r.o.**, se sídlem Thomayerova 2830/10, Aš, *zastoupeného Mgr. Petrem Hronem, advokátem se sídlem Bucharova 1314/8, Praha*, proti **žalovanému: Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 5. 2017, č.j. 22026/17/5300-22444-704601,

t a k t o :

I. Rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 16. 5. 2017, č.j. 22026/17/5300-22444-704601, a rozhodnutí Finančního úřadu pro Karlovarský kraj ze dne 22. 12. 2016, č.j. 990283/16/2403-50522-401240, se zrušují a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.

II. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 20.866,- Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Petra Hrona do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

I. Vymezení věci

Podle § 101h odst. 4 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o DPH*“ nebo „*ZDPH*“), bylo rozhodnuto o uložení pokuty žalobci podle § 101h odst. 1 písm. c) ZDPH za nepodání následného kontrolního hlášení na základě výzvy ke změně, doplnění či potvrzení údajů uvedených v podaném kontrolním hlášení za období duben 2016 [platební výměr Finančního úřadu pro Karlovarský

kraj ze dne 22. 12. 2016, č.j. 990283/16/2403-50522-401240, ve spojení s rozhodnutím Odvolacího finančního ředitelství ze dne 16. 5. 2017, č.j. 22026/17/5300-22444-704601].

Následky za porušení povinnosti související s kontrolním hlášením jsou upraveny v § 101h ZDPH. Podle § 101h odst. 1 písm. c) ZDPH pokud plátce nepodá kontrolní hlášení ve stanovené lhůtě, vzniká mu povinnost uhradit pokutu ve výši 30 000 Kč, pokud jej nepodá na základě výzvy ke změně, doplnění či potvrzení údajů uvedených v podaném kontrolním hlášení. Podle § 101h odst. 4 ZDPH o povinnosti platit pokutu podle odstavce 1 rozhodne správce daně platebním výměrem a současně ji předepíše do evidence daní.

V přezkoumávané věci žalobce dne 29. 5. 2016 podal Finančnímu úřadu pro Karlovarský kraj kontrolní hlášení podle § 101c a násl. ZDPH za období duben 2016. Dne 2. 6. 2016 pod č.j. 594393/16/2403-50522-401240 Finanční úřad pro Karlovarský kraj podle § 101g odst. 2 ZDPH žalobce vyzval ke změně, doplnění nebo potvrzení údajů uvedených v oddílu A.4. kontrolního hlášení za období od 1. 4. 2016 do 30. 4. 2016 podaného dne 29. 5. 2016 s tím, že žalobce je povinen podle § 101g odst. 3 ZDPH do 5 dnů ode dne oznámení této výzvy údaje změnit, doplnit nebo původní údaje potvrdit prostřednictvím následného kontrolního hlášení. Následné kontrolní hlášení bylo Finančnímu úřadu pro Karlovarský kraj doručeno dne 20. 6. 2016. Dne 27. 6. 2016 pod č.j. 638613/16/2403-50522-401240 Finanční úřad pro Karlovarský kraj podle § 74 odst. 1 daňového řádu ve věci podání označeného jako následné kontrolní hlášení za duben roku 2016 vyzval k odstranění v tomto rozhodnutí specifikovaných vad podání s tím, že pro odstranění těchto vad je třeba správci daně zaslat podání znovu, a to ve formátu a struktuře odpovídající pokynu GFŘ-D-24, přičemž lhůta pro odstranění vad podání byla stanovena v délce 8 dnů ode dne doručení této výzvy. Jelikož následné kontrolní hlášení bylo ve správném formátu a struktuře podáno v den obdržení uvedené výzvy k odstranění vad podání, hledí se na následné kontrolní hlášení jako na podání učiněné k 20. 6. 2016.

Žalobce je toho názoru, že poslední den stanovené pětidenní lhůty měl připadnout na sobotu 18. 6. 2016 a připadl tak na pondělí **20. 6. 2016** a následné kontrolní hlášení proto bylo podáno včas. Naproti tomu správní orgány jsou toho názoru, že výše uvedená pětidenní lhůta uplynula v pátek **17. 6. 2016** a následné kontrolní hlášení proto nebylo podáno ve stanovené lhůtě.

II. Žaloba

V žalobě žalobce předně namítá, že napadené rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné z důvodu, že se žalovaný nevypořádal s námitkami žalobce, a to způsobem odpovídajícím míře jejich závažnosti. Žalovaný správně uvádí, že podstata odvolacího případu spočívá v posouzení otázky, zda pokuta za nepodání následného kontrolního hlášení ve stanovené lhůtě byla vydána v souladu se zákonem. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je ale zřejmé, že se žalovaný touto otázkou fakticky vůbec nezabýval. Stěžejní námitkou žalobce bylo, že nebyla naplněna hypotéza ustanovení § 101h ZDPH, neboť finanční úřad špatně spočítal lhůtu pro podání následného kontrolního hlášení. Žalovaný se ale touto stěžejní námitkou vůbec nezabýval. Žalovaný pouze bez dalšího konstatoval, že „*Odvolací orgán však musí tuto námitku odmítnout.*“, aniž by uvedl jakékoliv důvody pro odmítnutí námitky.

Žalobce dále uvádí, že podle finančního úřadu a zřejmě i podle žalovaného měla být výzva podle § 101g odst. 2 ZDPH žalobci doručena do jeho datové schránky fikcí ve smyslu § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. dne 12. 6. 2016. Lhůta pro podání následného kontrolního hlášení tak měla marně uplynout dne 17. 6. 2016. Finanční úřad a zřejmě i žalovaný se dopustili nesprávného právního posouzení, neboť zjevně při počítání jednotlivých lhůt nepostupovali v souladu s § 33 daňového řádu. Finanční úřad a žalovaný při určení dne náhradního doručení, který měl zásadní význam pro uložení pokuty, nerespektovali kogentní zákonnou úpravu počítání lhůt, a tím se dostali do rozporu s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Finanční úřad doručoval žalobci prostřednictvím datové schránky. Podle § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. je dokument, který byl dodán do datové schránky, doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí oprávněná osoba. Podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. nepřihlásí-li se do datové schránky oprávněná osoba ve lhůtě deseti dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení (tzv. fikce doručení).

Obecná pravidla pro počítání lhůt při správě daní jsou upravena v daňovém řádu pod marginální rubrikou „Počítání času“ v ustanovení § 33. Pokud není výslovně stanoveno jinak, počítání procesních lhůt se při správě daní řídí těmito obecnými pravidly. Podle nich lhůta stanovená podle dní počíná běžet dnem, který následuje po dni, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek běhu lhůty (dodání dokumentu do datové schránky), a případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. stanovuje lhůtu deseti dnů, po jejímž uplynutí dojde k fikci doručení. Citované ustanovení ani zákon ale neobsahuje žádnou speciální úpravu, jak má být tato lhůta počítána. Systematickým výkladem je tedy namísto dovodit, že se pro její počítání musí použít obecná pravidla vymezená v § 33 daňového řádu (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 157/03). Tento názor nejnověji potvrdil Nejvyšší soud ve stanovisku pléna ze dne 5. 1. 2007, sp. zn. PlsN 1/2015.

V uvedené věci byla výzva finančního úřadu podle § 101g odst. 2 ZDPH dodána do datové schránky žalobce dne 2. 6. 2016. Jelikož se žalobce do datové schránky nepřihlásil, došlo k aplikaci ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., tj. k doručení tzv. fikcí. Jelikož byla předmětná výzva dodána do datové schránky žalobce dne 2. 6. 2016, měl poslední den desetidenní lhůty připadnout na neděli dne 12. 6. 2016. Podle § 33 odst. 4 daňového řádu tak připadl poslední den lhůty na pondělí dne 13. 6. 2016 a k náhradnímu doručení výzvy tedy došlo v pondělí dne 13. 6. 2016. Pětidenní lhůta k podání následného kontrolního hlášení počala podle § 33 odst. 2 daňového řádu běžet v úterý dne 14. 6. 2016 a poslední den této pětidenní lhůty měl připadnout na sobotu dne 18. 6. 2016. Podle § 33 odst. 4 daňového řádu tak připadl poslední den pětidenní lhůty k podání následného kontrolního hlášení na pondělí dne 20. 6. 2016.

Následné kontrolní hlášení bylo finančnímu úřadu doručeno dne 20. 6. 2016 prostřednictvím datové schránky. Žalobce tedy podal následné kontrolní hlášení včas poslední

den lhůty pro jeho podání. Nedošlo proto k naplnění hypotézy ustanovení § 101h ZDPH a žalobci nemohla být uložena pokuta ve výši 30.000,- Kč za nepodání následného kontrolního hlášení. Finanční úřad a žalovaný zjevně ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. interpretovali a následně aplikovali jako výjimku z obecného pravidla pro počítání lhůt (poslední den lhůty je sobota, nikoli nejbližší pracovní den), ačkoli k tomu neměli zákonný podklad. Finanční úřad a žalovaný svým postupem vybočili z ústavních mezí a zasáhli do práva žalobce na ochranu majetku chráněného ustanovením čl. 11 a práva žalobce na spravedlivý proces chráněného ustanovením čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

Dále žalobce uvádí, že i kdyby finanční úřad a žalovaný, respektive soud dospěli v rozporu s výše uvedeným ustáleným systematickým výkladem Ústavního soudu a Nejvyššího soudu k závěru, že pro počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. se nepoužijí pravidla obsažená v § 33 daňového řádu, což by museli v souladu ustálenou judikaturou Ústavního soudu ohledně výkladu právních norem řádně a náležitě odůvodnit, musela by se pro počítání této lhůty použít obecná pravidla pro počítání lhůt. Jak potvrdil Ústavní soud v nálezu pléna ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, mezi obecně uznávané právní principy bez jakékoli pochybnosti patří pravidla počítání času, jak jsou v evropském právním myšlení srozumitelně a smysluplně vymezena už od dob římských. Tato skutečnost zákonodárci nijak nebrání, aby pokud uzná za vhodné, vymezil počítání času výslovně odlišným způsobem.

V našem právním řádu v případech, kdy poslední den lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek, platí v zásadě (pokud konkrétní právní norma výslovně nestanoví jinak) obecné pravidlo, že posledním dnem lhůty se stává nejbližší následující pracovní den (např. § 607 občanského zákoníku, § 60 odst. 3 trestního řádu, § 57 odst. 3 o. s. ř., § 40 odst. 1 správního řádu, § 40 odst. 3 s. ř. s.). Jde o postup, který je považován za právní tradicí vytvořené obecné pravidlo, reálně umožňující právnímu subjektu v daném časovém limitu uplatnit jeho právo. Je v dispozici zákonodárce postupovat i jinak, v tomto případě je ale povinen takový postup výslovně stanovit. Jelikož ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. neobsahuje speciální úpravu pro počítání lhůty, nelze její počátek a ukončení interpretovat jinak než v souladu s obecně platnými principy.

I kdyby se tedy neaplikovalo ustanovení § 33 daňového řádu, je v daném případě jiný závěr než, že posledním dnem lhůty pro podání následného kontrolního hlášení byl den 20. 6. 2016, nejen zcela chybný, ale i protiústavní (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 365/97).

V žalobě se dále namítá, že žalobce v odvolání z procesní opatrnosti uplatnil námitku, že finanční úřad při vydání platebního výměru porušil zásadu legitimního očekávání podle § 8 odst. 2 daňového řádu. Žalovaný tuto námitku také odmítl, a to s odůvodněním, že pokuta za nepodání následného kontrolního hlášení je sankce vznikající ze zákona a že správce daně nemá prostor pro správní uvážení ohledně její výše. Podle žalobce je takové odmítnutí jeho námítky opět nepřezkoumatelné. Podle žalobce se finanční úřad uložením pokuty odchýlil od své ustálené rozhodovací praxe. Finanční úřad má totiž faktický prostor pro správní uvážení ohledně uložení či neuložení této pokuty. Přestože je formálně naplněna hypotéza ustanovení § 101h ZDPH pro uložení pokuty ve výši 30.000,- Kč za nepodání následného kontrolního

hlášení, finanční úřad využívá správního uvážení, posuzuje jednotlivé případy materiálně a následně rozhoduje, zda pokutu platebním výměrem uloží či nikoliv. Finanční úřad pro Karlovarský kraj za rok 2016 eviduje celkem 115 případů, ve kterých plátce na výzvu finančního úřadu k odstranění nesrovnalostí údajů uvedených v kontrolním hlášení dle § 101g odst. 2 ZDPH nepodal následné kontrolní hlášení v náhradní lhůtě. Z těchto 115 případů uložil finanční úřad pokutu pouze v 18 nejzávažnějších případech. Finanční úřad si tak vytvořil ustálenou správní praxi a žalobce měl legitimní očekávání, že ohledně něho bude finanční úřad postupovat obdobně jako v ostatních případech. Finanční úřad ale uložil žalobci pokutu za to, že se (podle chybného postupu finančního úřadu) s podáním následného kontrolního hlášení opozdil o jeden pracovní den.

III. Vyjádření žalovaného správního orgánu

Žalovaný správní orgán se k žalobě písemně vyjádřil tak, že z žalobou napadeného rozhodnutí je zřejmé, z jakého důvodu, na základě jakých skutečností a na základě jakých právních norem bylo v řízení rozhodováno.

Žalovaný předně nesouhlasí se stěžejní námitkou, týkající se fikce doručení výzvy ke změně, doplnění nebo potvrzení údajů v kontrolním hlášení a následného posouzení konce lhůty dané touto výzvou.

Správce daně při doručování žalobci vycházel z § 42 daňového řádu, dle kterého se osobě, která má zpřístupněnu datovou schránku, doručuje elektronicky podle jiného právního předpisu (= zákon č. 300/2008 Sb.). Dle § 17 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb. platí, že umožňuje-li to povaha dokumentu a má-li fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě. Zákon č. 300/2008 Sb. tak zakotvuje pro orgány veřejné moci povinnost obligatorního doručování prostřednictvím datových schránek, je-li takový postup možný. Podle § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. je dokument, který byl dodán do datové schránky, doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. V § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. je pak stanoveno, že pokud se tato osoba do datové schránky nepřihlásí ve lhůtě 10 dnů ode dne dodání dokumentu do této schránky, považuje se písemnost za doručenou uplynutím posledního dne desetidenní lhůty, s výjimkou, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení. Doručování právnickým osobám upravuje ustanovení § 45 a násl. daňového řádu, přičemž z § 47 o účincích doručení vyplývá, že náhradní doručení vyloučeno není. Výzva ke změně doplnění nebo potvrzení údajů v kontrolním hlášení tedy byla doručena za použití právní fikce dle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., takové doručení má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou.

Žalovaný se neztotožňuje s názorem žalobce, že v případě, kdy den doručení připadne na neděli, je nutno vyjít z § 33 odst. 4 daňového řádu a za den doručení pokládat nejbližší pracovní den. Pravidlo dané ustanovením daňového řádu se totiž aplikuje toliko při doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a zohledňuje možnosti faktického převzetí písemnosti, kdy většinou nelze zásilku ve dnech pracovního klidu vyzvednout. K datovým schránkám však mají jejich uživatelé neomezený přístup kdykoliv a

v kterýkoliv den – právě v tom tkví jejich zásadní odlišnost od doručování poštou, ze které je třeba vycházet. Uvedenou odlišností a otázkou týkající se počítání lhůty při doručování podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. se zabýval Poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu v závěru č. 93 ze zasedání ze dne 11. 6. 2010. Tytéž závěry shrnuje a potvrzuje rovněž Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28.

V daném případě byla výzva ke změně, doplnění nebo potvrzení údajů v kontrolním hlášení ze dne 2. 6. 2016 žalobci zaslána prostřednictvím datové schránky, přičemž v ní byl žalobce zároveň upozorněn, že ze zákona mu běží ode dne oznámení výzvy lhůta 5 dní, aby údaje prostřednictvím následného kontrolního hlášení změnil, doplnil nebo potvrdil. Vzhledem k tomu, že ve lhůtě 10 dnů se do datové schránky nepřihlásila oprávněná osoba, došlo k doručení výzvy v souladu s § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. fikcí v neděli 12. 6. 2016. Lhůta pro změnu, doplnění či potvrzení údajů pak začala běžet v pondělí 13. 6. 2016 a pátý, poslední den lhůty, marně uplynul v pátek 17. 6. 2016.

Námítka porušení zásady legitimního očekávání byla vypořádána v bodech 20 a 21 žalobou napadeného rozhodnutí. Žalovaný postupoval zcela v souladu se zákonem, který jednoznačně předvídá situaci, kdy plátcí vzniká povinnost uhradit pokutu, a stanoví i její konkrétní výši bez možnosti změny.

Námítku nepřezkoumatelnosti považuje žalovaný za nedůvodnou, neboť se námitkami žalobce vznesenými v odvolání dostatečně zabýval. Z rozhodnutí o odvolání je patrné, na základě čeho bylo rozhodnuto a jaké je stanovisko žalovaného v dané věci, přičemž rozhodnutí obsahuje konkrétní argumentaci.

IV. Replika

V replice žalobce označil argument žalovaného, že „k datovým schránkám mají jejich uživatelé neomezený přístup kdykoliv a v kterýkoliv den“, za zjevně chybný a odporující výkladovým pravidlům, ustálené rozhodovací praxi soudů, doktríně, zdravému rozumu a dokonce i běžné praxi správců daně. Žalobci není předně jasné, na základě čeho žalovaný dovodil, že ustanovení § 33 odst. 4 daňového řádu „zohledňuje možnosti faktického převzetí písemnosti, kdy většinou nelze zásilku ve dnech pracovního klidu vyzvednout“. Žalobce upozorňuje, že ustanovení § 33 daňového řádu se týká veškerých lhůt, nikoliv jen lhůt pro doručování, ale i lhůt např. pro podání daňového tvrzení, pro podání opravného prostředku.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-29, je podle žalobce nezákonný, nepřezkoumatelný, odporuje základním ústavním pravidlům pro rozhodování soudů a představuje tak exces v rozhodování Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud odůvodnil svůj závěr, že na počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. se nevztahuje pravidlo pro počítání času uvedené v § 33 odst. 4 daňového řádu, pouze konstatováním, že v případě doručování do datové schránky je třeba vycházet ze zásadní odlišnosti od doručování poštou, a to z neomezeného přístupu k datové schránce.

Nejvyšší správní soud svým rozhodnutím porušil základní metody výkladu právních norem vymezené v ustálené rozhodovací praxi Ústavního soudu. Z odůvodnění není zřejmé, jakou metodu výkladu Nejvyšší správní soud použil, zjevně se ale nejednalo o výklad jazykový, logický, systematický, historický, teleologický nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Všechny tyto metody výkladu totiž vedou k jednoznačnému závěru, že se pro počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. použije pravidlo obsažené v § 33 odst. 4 daňového řádu (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, publ. pod č. 63/1997 Sb.).

Nejvyšší správní soud se dále svým rozhodnutím bez bližšího odůvodnění odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu a sebe samého, na kterou paradoxně sám v rozsudku odkazuje a která vychází při posouzení okamžiku doručení fikcí z interpretace zákona pro účastníka příznivější, totiž že i přes nedůsledné rozlišování doby a lhůty, účinky doručení nastanou vždy až následující pracovní den, případně-li konec lhůty (resp. úložní doby označené za lhůtu) na sobotu, neděli nebo svátek (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č.j. 9 As 55/2009-45, a ze dne 3. 2. 2010, č.j. 1 As 78/2009-76, a nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 157/03).

Ustálená rozhodovací praxe není neměnná a soudy se od ní mohou v odůvodněných případech odchýlit. Takové rozhodnutí ale musí být náležitě a racionálně odůvodněno, aby z něj bylo seznatelné, jak se soud s ustálenou rozhodovací praxí argumentačně vypořádá. Nejvyšší správní soud se tak svým rozhodnutím dopustil jurisdikční libovůle odporující základnímu principu materiálního právního státu, kterým je předvídatelnost rozhodování státních orgánů, a s ním souvisejícímu principu právní jistoty (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 1/03, publ. pod č. 153/2004 Sb., a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2004 č.j. 2 Afs 47/2004-83).

I kdyby byl závěr Nejvyššího správního soudu v předmětném rozsudku oprávněný, byl by Nejvyšší správní soud povinen odůvodnit, proč se na počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. nevztahují obecná pravidla pro počítání lhůt patřící mezi obecně uznávané právní principy, tak jak je vymezila doktrína a ustálená rozhodovací praxe Ústavního soudu. Uvedené ale Nejvyšší správní soud opět neučinil, čímž se dopustil jurisdikční libovůle.

Závěr č. 93 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 11. 6. 2010 se zabývá otázkou, zda se v případě ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. použije pravidlo obsažené v § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu. Závěr se tedy vůbec netýká ustanovení § 33 odst. 4 daňového řádu. Přestože tato ustanovení obsahují obdobné právní normy, mezi jejich jazykovým vyjádřením je značný rozdíl. Hlavním argumentem poradního sboru, který akcentuje i žalovaný, přitom je, že přihlášení do datové schránky není „úkonem vázaným na lhůtu“. Poradní sbor tedy lpí na doslovném výkladu této právní normy a ignoruje ostatní metody výkladu. Tento postup je v rozporu s výše uvedenou ustálenou rozhodovací praxí Ústavního soudu. Tento závěr poradního sboru je navíc v rozporu s ustáleným výkladem návětí ustanovení § 40 odst. 1 správního řádu provedeným Nejvyšším správním soudem (viz rozsudek ze dne 27. 5. 2010, č.j. 9 As 55/2009-45).

Argument žalovaného odporuje i zdravému rozumu a běžné praxi správců daně. Žalovaný a správci daně obecně používají argument „neomezeného přístupu k datové schránce kdykoliv a v kterýkoliv den“ účelově pouze ve vztahu k § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. Žalobce je podle daňového řádu a zákona o DPH povinen učinit určitá podání pouze datovou zprávou, a to datovou zprávou odeslanou prostřednictvím datové schránky nebo datovou zprávou podepsanou uznávaným elektronickým podpisem. Žalobce je povinen např. řádné daňové přiznání k dani z příjmů, daňové přiznání k DPH nebo kontrolní hlášení učinit pouze datovou zprávou. Tedy elektronickým způsobem umožňujícím neomezený přístup kdykoliv a v kterýkoliv den. Je obecně známou skutečností, že správci daně pro počítání lhůty pro podání řádného daňového přiznání k dani z příjmů, pro podání daňového přiznání k DPH nebo pro podání kontrolního hlášení používají pravidlo obsažené v § 33 odst. 4 daňového řádu a nepoužívají argument neomezeného přístupu. Případně-li poslední den lhůty pro podání řádného daňového přiznání k dani z příjmů, pro podání daňového přiznání k DPH nebo pro podání kontrolního hlášení na sobotu, neděli nebo svátek, sami správci daně považují za poslední den této lhůty nejbližší následující pracovní den.

V. Jednání před soudem

Při jednání před soudem dne 29. 6. 2018 účastníci řízení setrvali na svých argumentacích obsažených ve výše uvedených písemných podáních.

VI. Posouzení věci krajským soudem

Stěžejní otázka

Podle § 101g odst. 2 ZDPH správce daně údaje uvedené v kontrolním hlášení posoudí, popřípadě prověří a v případě pochybností o jejich správnosti nebo úplnosti vyzve plátce, aby údaje změnil nebo doplnil, popřípadě původní údaje potvrdil. Podle § 101g odst. 3 části věty před středníkem (ve znění účinném do 28. 7. 2016) je plátce povinen do 5 dnů od oznámení výzvy podle odstavce 2 nesprávné nebo neúplné údaje změnit nebo doplnit, popřípadě původní údaje potvrdit, a to prostřednictvím následného kontrolního hlášení.

V souladu s § 101g odst. 4 ZDPH Finanční úřad pro Karlovarský kraj žalobci jako plátci, který má zpřístupněnu datovou schránku, doručoval výzvu ke změně, doplnění nebo potvrzení údajů uvedených v kontrolním hlášení elektronicky, a to prostřednictvím datové schránky podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 300/2008 Sb.“ nebo „zákon o elektronických úkonech“). Předmětná výzva byla dodána do datové schránky žalobce dne 2. 6. 2016 (viz doručenko - ID zprávy 375495923). Podle § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.

V přezkoumávané věci je stěžejní otázkou, zda účinky fikce doručení při doručování prostřednictvím datové schránky nastanou poslední den desetidenní lhůty, i když ten den připadne na sobotu, neděli nebo svátek (názor správních orgánů) nebo zda v případě, že konec desetidenní lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek, nastanou účinky fikce doručení při doručování prostřednictvím datové schránky až nejbližší příští pracovní den (názor žalobce). Kdyby účinky fikce doručení mohly nastat i v sobotu, neděli nebo svátek, byla by výzva správce daně podle § 101g odst. 2 ZDPH doručena žalobci již v neděli 12. 6. 2016 a posledním dnem pětidenní lhůty stanovené v této výzvě by byl pátek 17. 6. 2016. Kdyby účinky fikce doručení mohly nastat až následující pracovní den, byla by předmětná výzva správce daně doručena žalobci až v pondělí 13. 6. 2016 a poslední den uvedené pětidenní lhůty by připadl na sobotu 18. 6. 2016 a posunul by se na pondělí 20. 6. 2016 (§ 33 odst. 4 daňového řádu). Požadované následné kontrolní hlášení bylo správci daně doručeno dne 20. 6. 2016. Ve druhém z uvedených případů by žalobce podal kontrolní hlášení ve stanovené lhůtě, a proto by mu nemohla být uložena povinnost uhradit pokutu za porušení povinnosti související s kontrolním hlášením podle § 101h ZDPH.

Námítka nepřezkoumatelnosti rozhodnutí

Žalobce předně namítá, že napadené rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné z důvodu, že se žalovaný nevypořádal s jeho námitkami. Žalovaný se vůbec nezabýval stěžejní námitkou žalobce, že finanční úřad špatně spočítal lhůtu pro podání následného kontrolního hlášení.

V odvolání proti platebnímu výměru Finančního úřadu pro Karlovarský kraj ze dne 22. 12. 2016, čj. 990283/16/2403-50522-401240, žalobce namítal, že správce daně chybně spočítal jednotlivé lhůty, neboť nepostupoval v souladu s ustanovením § 33 daňového řádu. Dne 2. 6. 2016 zaslal správce daně prostřednictvím datové schránky daňovému subjektu výzvu podle § 101g odst. 2 ZDPH. Jelikož se daňový subjekt do datové schránky nepřihlásil, došlo k aplikaci ust. § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., tj. k doručení tzv. fikcí. Daňový subjekt upozorňuje, že lhůta deseti dnů podle tohoto ustanovení je lhůtou procesní, jejíž počátek, běh a konec se při doručování písemností počítá podle § 33 daňového řádu (charakter této lhůty jako procesní potvrdil i Nejvyšší soud ve stanovisku pléna ze dne 5. 1. 2017). Jelikož byla předmětná výzva dodána do datové schránky daňového subjektu dne 2. 6. 2016, měl poslední den lhůty připadnout na neděli 12. 6. 2016. Podle § 33 odst. 4 daňového řádu tak připadl poslední den lhůty na pondělí 13. 6. 2016. Lhůta k podání následného kontrolního hlášení počala podle § 33 odst. 2 daňového řádu běžet v úterý 14. 6. 2016 a poslední den této lhůty měl připadnout na sobotu 18. 6. 2016. Podle § 33 odst. 4 daňového řádu tak připadl poslední den lhůty k podání následného kontrolního hlášení na pondělí 20. 6. 2016. Tento den přitom daňový subjekt doručil správci daně požadované následné kontrolní hlášení.

V žalobou napadeném rozhodnutí ze dne 16. 5. 2017, čj. 22026/17/5300-22444-704601, se žalovaný správní orgán s uvedenou odvolací námitkou žalobce vypořádal takto:

„[15] Výzva ze dne 02.06.2016 byla odvolateli doručena dne 12.06.2016 a ode dne následujícího (viz ust. § 33 odst. 2 daňového řádu) počala běžet zmíněná 5 denní lhůta, která uplynula dne 17.06.2016. Vzhledem k tomu, že nejpozději poslední den lhůty nebyl odvolatelem výzvou požadovaný úkon učiněn, nebyla zmíněná zákonná lhůta zachována.

Následné kontrolní hlášení pak bylo odvolatelem podáno po této lhůtě až dne 20.06.2016 (viz odst. [4] a [5]).

[19] Podstatou odvolatelovy námitky je skutečnost, že prvostupňový správce daně při počítání lhůty pro podání následného kontrolního hlášení na základě zaslané Výzvy nepostupoval v souladu s ust. § 33 daňového řádu a lhůtu spočítal špatně. Odvolací orgán však musí tuto námitku odmítnout. Předmětná Výzva byla odvolateli doručena do jeho datové schránky tzv. fikcí v souladu s ust. § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, dne 12.06.2016. Dle ust. § 33 odst. 2 daňového řádu pak lhůta stanovená podle dní počíná běžet dnem, který následuje po dni, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty. V daném případě je den určující počátek lhůty neděle 12.06.2016, kdy byla Výzva doručena, a běh lhůty proto započal následujícího dne, tedy 13.06.2016. Z toho pak lze dovodit, že pátý, poslední den lhůty, marně uplynul v pátek 17.06.2016, přičemž tato lhůta běžela pouze v pracovní dny. Odvolací orgán musí na tomto místě upozornit také na skutečnost, že lhůta pro podání následného kontrolního hlášení jako odpovědi na výzvu správce daně k odstranění nesrovnalostí v kontrolním hlášení je specificky upravena v ust. § 101g odst. 3 ZDPH, přičemž tato lhůta byla zákonem č. 243/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím celního zákona, s účinností od 29.07.2016 změněna z pěti kalendářních na pět pracovních dnů.“

Z provedené rekapitulace je zřejmé, že žalovaný správní orgán se k požadavku aplikovat na daný případ ust. § 33 odst. 4 daňového řádu explicitně nevyjádřil. Žalovaný se však ztotožnil s názorem správce daně, že předmětná výzva byla žalobci doručena dne 12. 6. 2016, a bezpochyby vzal v úvahu, že oním dnem byla neděle (*„den určující počátek lhůty je neděle 12.06.2016, kdy byla Výzva doručena“*). Z této skutečnosti lze usuzovat, že žalovaný dal alespoň implicitně najevo názor, že pravidlo, že případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, posunuje se poslední den lhůty na nejbližší následující pracovní den, se na daný případ nevztahuje. Že žalovaný uvedenou část žalobcovy námitky nevypořádal, je vadou řízení; nejedná se však o takovou procesní vadu, která by sama o sobě mohla mít vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí. Z tohoto důvodu soud nezrušil žalobou napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost nebo podstatné porušení ustanovení o řízení a zabýval se zákonností právního posouzení věci, čemuž by jinak shledání důvodu uvedeného v § 76 odst. 1 písm. a) nebo c) s. ř. s. ze své podstaty bránilo.

Počítání času u fikce doručení při doručování prostřednictvím datové schránky

V roce 2013 došel Nejvyšší správní soud k tomuto závěru: *„Na počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, se nevztahuje pravidlo pro počítání času uvedené v § 33 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu. Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručенý posledním dnem této lhůty, a to i v případě, že konec lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek.“* (rozsudek ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, publ. pod č. 2875/2013 Sb. NSS).

Zde je na místě otázka, zda se krajský soud může odchýlit od právního názoru Nejvyššího správního soudu. Podle § 110 odst. 4 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním

názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Tu je však třeba rozlišovat věc, rozhodnutí o níž bylo Nejvyšším správním soudem zrušeno a která byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení, a (jinou) obdobnou věc. K možnosti výjimečného odchýlení se od právního názoru Nejvyššího správního soudu zaujala stanovisko soudní praxe i odborná literatura. Sám Nejvyšší správní soud se k této záležitosti vyjádřil takto: „*Krajský soud se může odchýlit od dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu k určité otázce, jestliže není v dané věci přímo zavázán právním názorem kasačního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.) [nyní: § 110 odst. 4 s. ř. s.] a jestliže svůj odlišný právní názor podepře komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací. Jsou-li tyto podmínky splněny, pak krajský soud zaujetím odlišného právního názoru neporuší § 12 s. ř. s.*“ (rozsudek ze dne 1. 6. 2011, č.j. 1 As 6/2011-347, publ. pod č. 2368/2011 Sb. NSS). Ve shodě s tím se k uvedené záležitosti vyslovila také odborná literatura: „*Skrze mechanismus závaznosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu in concreto se realizuje také do praxe z hlediska působení konkrétních rozhodnutí funkce Nejvyššího správního soudu coby sjednocovatele judikatury správních soudů. Zatímco předmětné ustanovení je důvodem bezesporné konkrétní (individuální) závaznosti instančního typu pro konečné (resp. jakékoliv další) soudní rozhodnutí ve věci, § 12 SŘS je zdrojem široce diskutované kvaziprecedenční závaznosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. V tomto ohledu je nepochybně § 110 odst. 4 ... SŘS nutnou podmínkou kvaziprecedenčního působení judikatury largo sensu, tedy jejího sjednocování cestou rozhodování o kasačních stížnostech, příp. s využitím řešení rozporů v judikatuře cestou rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. V rovině závaznosti (a to nejen kasačního) rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pro obdobné kauzy řešené krajskými soudy lze hovořit o tzv. argumentační (či materiální) závaznosti, která je do značné míry odvislá od analogického úsudku krajského soudu stran aplikovatelnosti právního názoru na rozhodovaný případ, jakož transparentnosti, přesvědčivosti a srozumitelnosti odůvodnění takového právního názoru Nejvyšším správním soudem. Pokud se ale chce krajský soud odchýlit od takto vyjádřeného právního názoru v jiné obdobné věci, musí své odlišné rozhodnutí založit na konkurenční právní argumentaci, která se od právního názoru Nejvyššího správního soudu v obdobné věci vědomě odchyluje na základě ústavně-konformních, racionálních a přesvědčivých důvodů.*“ (Lukáš Potěšil a kol.: Soudní řád správní. Komentář. 1. vyd. Praha 2014, str. 1074). Za přísně stanovených podmínek se tudíž možnost výjimečného odchýlení se od právního názoru Nejvyššího správního soudu připouští.

Názor o nepoužitelnosti pravidla uvedeného v § 33 odst. 4 daňového řádu odůvodnil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, takto:

„Nejvyšší správní soud při posouzení věci bral v potaz dosavadní judikaturu, která vycházela při posouzení okamžiku doručení fikcí (v případech nového i starého správního řádu) z interpretace zákona pro účastníka příznivější, totiž že i přes nedůsledné rozlišování doby a lhůty účinky doručení nastanou vždy až následující den, případně-li konec lhůty (resp. úložní doby označené za lhůtu) na sobotu, neděli nebo svátek (viz např. rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2010, č.j. 9 As 55/2009-45, rozsudek NSS ze dne 3. 2. 2010, č.j. 1 As 78/2009-76, též rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. ÚS II. ÚS 157/03).

Ve věci nyní projednávané však závěry výše učiněné platí pouze v případě doručování poštou, nikoliv při doručování do datové schránky, neboť je zde třeba vycházet ze zásadní odlišnosti od doručování poštou, a to z neomezeného přístupu k datové schránce.

Z uvedené zásadní odlišnosti vychází např. i závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 12. 2009, č. 84/2009, v němž se mimo jiné konstatuje: „*Poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu se zabýval otázkou týkající se počítání lhůty při doručování podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Ve smyslu § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů nepřihlásí-li se do datové schránky osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů používá v uvedeném ustanovení pojmu lhůta, stejně jako zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, v § 24 odst. 1. Vychází tedy otázka, zda se při počítání této lhůty uplatní pravidla pro počítání času uvedená v § 40 odst. 1 správního řádu, zejména v odst. 1 písm. c) - případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší pracovní den. Ve vztahu k § 24 odst. 1 správního řádu se touto otázkou zabýval poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu, který dospěl k závěru (jedná se o závěr č. 1/2005), že lze s ohledem na dosavadní praxi a judikaturu doporučit počítání této lhůty podle pravidla obsaženého v § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu. Poradní sbor však v odůvodnění závěru připouští i možnost odlišného výkladu. Vyzvednutí uložené písemnosti (přihlášení do datové schránky) není úkonem vázaným na lhůtu ve smyslu uvozovací věty k § 40 odst. 1 správního řádu, tento úkon může být učiněn i po uplynutí lhůty 10 dnů. Výklad příznivější pro adresáty veřejné správy byl poradním sborem doporučen s ohledem na judikaturu, která zohledňovala možnosti faktického převzetí písemnosti. Tento aspekt však v případě doručování prostřednictvím datové schránky odpadá, neboť přihlásit se do datové schránky je možné kdykoli. Na základě této skutečnosti a rovněž z důvodu, že přihlášení do datové schránky není úkonem vázaným na lhůtu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 správního řádu, lze učinit závěr, že pro počítání lhůty 10 dnů podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. se pravidlo vyplývající z § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu neuplatní a fikce doručení nastoupí desátý den ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky adresáta, bez ohledu na to, zda poslední den této lhůty připadl na pracovní den, sobotu, neděli nebo svátek. V opačné situaci, tedy při provádění úkonů vůči orgánu veřejné moci, je úkon učiněn již okamžikem dodání do datové schránky (a to i v případě, že se jedná o sobotu, neděli či svátek).“*

Otázkou odlišností doručování písemností do datových schránek se Nejvyšší správní soud zabýval, byť se zde jednalo o doručování do datové schránky žalobcem soudu, např. v usnesení ze dne 15. 7. 2010, č.j. 9 Afs 28/2010-79, v němž se mimo jiné konstatuje: „... (n)ení přijatelné, aby orgán veřejné moci (zde soud) vlastním postupem (zejména svým pasivním přístupem či nečinností - nepřihlášením oprávněné osoby do datové schránky) určil okamžik, kdy mu bude podání účastníka řízení předáno, tedy kdy z procesněprávního hlediska vyvolá účastníkem zamýšlené důsledky. To vše navíc v situaci, kdy podání účastníka je dodáno do datové schránky orgánu veřejné moci, a tedy se objektivně a fakticky nachází v jeho dispoziční sféře.“

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že na počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů se nevztahuje pravidlo pro počítání času uvedené v § 33 odst. 3 [správně: v § 33 odst. 4] daňového řádu. Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument

dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty, a to i v případě, že případně konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek.“.

Názor vyjádřený v uvedeném rozsudku byl uveřejněn ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (pod č. 2875/2013).

Názor, k němuž Nejvyšší správní soud došel v rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, byl uvedeným soudem aplikován také na doručování prostřednictvím datové schránky v případě rozhodnutí správních orgánů v režimu správního řádu (viz rozsudek ze dne 14. 1. 2016, č.j. 10 As 46/2015-43) a zejména v případě rozhodnutí soudů jednajících a rozhodujících ve správním soudnictví (viz usnesení ze dne 9. 9. 2013, č.j. 8 Afs 33/2013-20, ze dne 15. 2. 2018, č.j. 4 As 13/2018-11, ze dne 28. 2. 2018, č.j. 7 Afs 16/2018-11, ze dne 19. 3. 2018, č.j. 7 As 20/2018-9, a ze dne 26. 4. 2018, č.j. 2 As 86/2018-29, a rozsudek ze dne 23. 1. 2014, č.j. 7 As 113/2013-24). Toliko v usnesení ze dne 28. 2. 2018, č.j. 7 Afs 16/2018-11, je argumentace z rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, doplněna (viz níže).

Rovněž odborná literatura – ovšem: bez dalšího – rozšiřuje uvedený názor Nejvyššího správního soudu na fikci doručení při doručování prostřednictvím datové schránky i na doručování písemností podle správního řádu: „... fikce doručení nastává i v případě doručování do datové schránky. Základním rozdílem je zde počítání 10denní lhůty, po jejímž uplynutí fikce nastává. Na počítání lhůty dle § 17 odst. 4 ElÚkon se nevztahuje pravidlo pro počítání času upravené v § 40 odst. 1 písm. c) SpŘ, a fikce doručení tak nastává 10. dnem poté, kdy byla doručovaná písemnost dodána do datové schránky adresáta, který se do své datové schránky po tuto dobu nepřihlásil, a to i v případě, že tímto dnem je sobota, neděle nebo svátek (srov. rozsudek NSS ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, 2875/2013 Sb. NSS).“ [Lukáš Potěšil a kol.: Správní řád. Komentář. 1. vyd. Praha 2015, str. 137].

Z rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, je zřejmé, že Nejvyšší správní soud akcentuje to, že při doručování prostřednictvím datové schránky je třeba vycházet ze zásadní odlišnosti od doručování poštou, a to z neomezeného přístupu k datové schránce, a dovolává se závěru poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, č.j. 9 Afs 28/2010-79.

K tomu zdejší soud konstatuje, že poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu se doručováním prostřednictvím datové schránky zabýval především v závěru č. 84 ze dne 14. 12. 2009 a v závěru č. 93 ze dne 11. 6. 2010. Při doručování prostřednictvím datové schránky je třeba rozlišovat doručování dokumentů orgánů veřejné moci fyzickým osobám, podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám (nebo jinému orgánu veřejné moci) a provádění úkonů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob vůči orgánu veřejné moci. Závěr poradního sboru č. 84 ze dne 14. 12. 2009 se týká provádění úkonů dotčených osob vůči správnímu orgánu (orgánu veřejné moci) [s tím, že pro podání vůči orgánu veřejné moci se nepoužije § 17 zákona o elektronických úkonech a neuplatní se ani § 17 odst. 4 téhož zákona], kdežto doručování dokumentů orgánů veřejné moci dotčeným osobám (nebo jinému orgánu veřejné moci) se týká až závěr poradního sboru č. 93 ze dne 11. 6. 2010. V rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, Nejvyšší správní soud pochybil: odkazuje na závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 12.

2009, č. 84/2009, ale ve skutečnosti se opírá o závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 11. 6. 2010, č. 93/2010.

Závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 11. 6. 2010, č. 93/2010, byl Nejvyšším správním soudem exploatován v nejvyšší možné míře. Právní věta byla ze závěru poradního sboru do rozsudku Nejvyššího správního soudu převzata celá, jen u pravidla pro počítání času byla specifikace „uvedené v § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu“ nahrazena specifikací „uvedené v § 33 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu“. Odůvodnění závěru poradního sboru je v rozsudku Nejvyššího správního soudu ocitováno úplně (s výjimkou odkazu na závěr poradního sboru ministra vnitra č. 84 a též na usnesení Nejvyššího správního soudu 9 Afs 28/2010).

Závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 11. 6. 2010, č. 93/2010, je podložen dvěma důvody: 1) přihlásit se do datové schránky je možné kdykoli a 2) přihlášení do datové schránky není úkonem vázaným na lhůtu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 správního řádu. Důvod 1) závěru poradního sboru je do rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, reflektován jako „neomezený přístup k datové schránce“. Důvod 2) závěru poradního sboru může podle názoru zdejšího soudu obstat jen stěží: ani dostavení se na poštu za účelem převzetí písemnosti není úkonem vázaným na lhůtu ve smyslu § 40 odst. 1 správního řádu a přesto se při doručování písemnosti prostřednictvím provozovatele poštovních služeb u fikce doručení uplatní pravidlo pro počítání času uvedené v § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu.

Zdejší soud dále konstatuje, že mu není zřejmé, proč by měl být citát z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, č.j. 9 Afs 28/2010-79, který Nejvyšší správní soud použil v rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, rozhodný pro řešení otázky, zda v případě doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky se u fikce doručení uplatní nebo neuplatní pravidlo pro počítání času uvedené v § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu nebo v § 33 odst. 4 daňového řádu.

Lze tak shrnout, že jediným argumentem Nejvyššího správního soudu obsaženým v rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, proč se při doručování prostřednictvím datové schránky v případě, že se osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, nepřihlásí do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje tento dokument za doručení posledním dnem této lhůty i v případě, že konec lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek, je to, že doručování do datové schránky se zásadně odlišuje od doručování poštou, a to z důvodu neomezeného přístupu k datové schránce.

V roce 2017 došel Nejvyšší soud k tomuto – opačnému – závěru: „*Lhůta uvedená v § 17 odst. 4 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je lhůtou procesní, jejíž běh se při doručování písemností v občanském soudním řízení počítá podle § 57 odst. 1 a 2 o. s. ř. a při doručování písemností v trestním řízení podle § 60 odst. 1, 2 a 3 tr. ř.*“ (stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015, ECLI:CZ:NS:2017:PLSN.1.2015.1).

Podle § 57 odst. 2 věty druhé o. s. ř. připadne-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Podle § 60 odst. 3 tr. ř. připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den.

Ve stanovisku ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. PlsN 1/2015, dospělo plénum Nejvyššího soudu k řadě závěrů týkajících se podání činěných v elektronické podobě a doručování elektronicky vyhotovených písemností soudem, prováděného prostřednictvím veřejné datové sítě. Závěr, že běh lhůty uvedené v § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech se počítá při doručování písemností v občanském soudním řízení podle § 57 odst. 1 a 2 o. s. ř. a při doručování písemností v trestním řízení podle § 60 odst. 1, 2 a 3 tr. ř., je v tomto stanovisku pléna Nejvyššího soudu odůvodněn takto:

„**72.** V případě, že se do datové schránky nepřihlásí žádná z osob, jejíž přihlášení představuje doručení písemnosti (dokumentu) dodané do schránky, je písemnost doručena „náhradně“, a to uplynutím 10. dne ode dne, kdy byla písemnost (dokument) dodána do datové schránky (viz § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech). V zákoně o elektronických úkonech ovšem není upraveno počítání této lhůty. K tomu se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 5. 2013, sp. zn. 5 Afs 76/2012, publikovaném pod č. 2875/2013 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Učinil zde závěr, že na počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech se nevztahuje pravidlo pro počítání času uvedené v § 33 odst. 4 zák. č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, s tím, že nepřihlásí-li se do datové schránky osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručенý posledním dnem této lhůty, a to i v případě, když konec lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek. Oporou pro tento názor byl Nejvyššímu správnímu soudu i argument, že do datové schránky je možné přihlásit se kdykoli a podání či jiný procesní úkon lze učinit jejím prostřednictvím v kterýkoli den v týdnu, takže není důvodu, aby se uvedená lhůta prodlužovala v případech, jestliže její konec připadne na den pracovního klidu nebo pracovního volna. Oproti tomu v usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 7. 2013, sp. zn. 11 Co 393/2013, uveřejněném pod č. 15/2014 Sb. rozh. obč. je formulován závěr, podle kterého pravidla pro počítání času podle § 57 o. s. ř. platí i pro běh lhůty u doručování do datových schránek.

73. Plénum Nejvyššího soudu shledává pro účely počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech rozhodným to, že jde o lhůtu procesní uplatňovanou (v intencích předmětu tohoto stanoviska) v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení. Obecné soudy proto správně počítají běh této lhůty podle § 57 odst. 1 a 2 o. s. ř. (s poukazem na rozhodnutí pod č. 15/2014 Sb. rozh. obč.) nebo podle § 60 odst. 1 a 3 tr. ř. a nepřihlížejí k tomu, že v ISDS se desetidenní lhůta počítá násobkem čísla 10 (počtu dnů) s číslem 24 (počtem hodin v každém dni). Uvedenému závěru, že ani při tomto způsobu doručování není posledním dnem doručení písemnosti sobota, neděle nebo svátek, ostatně odpovídá též způsob, jakým vymezil počítání času Ústavní soud v nálezu svého pléna ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, publikovaném pod č. 30/1998 Sb.

74. Lze tedy shrnout, že lhůta podle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech je lhůtou procesní, jejíž běh se při doručování písemností v občanském soudním řízení počítá podle § 57 odst. 1 a 2 o. s. ř. a při doručování písemností v trestním řízení podle § 60 odst. 1 a 3 tr. ř.

Případne-li konec této lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je jejím posledním dnem nejbližší následující pracovní den.“.

Nejvyšší soud, jak patrně ze stanoviska ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. PlsN 1/2015, odůvodnil svůj závěr ohledně běhu lhůty uvedené v § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech tím, že jde o lhůtu procesní uplatňovanou v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení a že to odpovídá názoru, který zaujal Krajský soud v Ostravě v usnesení ze dne 12. 7. 2013, sp. zn. 11 Co 393/2013, a způsobu, jakým vymezil počítání času Ústavní soud v nálezu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

Že jde o lhůtu procesní, snad nikdo sporovat nebude.

Názor, k němuž došel Krajský soud v Ostravě v usnesení ze dne 12. 7. 2013, sp. zn. 11 Co 393/2013, uveřejněném pod č. 15/2014 Sb. rozh. obč., ECLI:CZ:KSOS:2013:11.CO.393.2013.1, byl shrnut do této právní věty: „*Pravidla počítání času podle § 57 o. s. ř. platí i pro běh lhůty u doručování do datových schránek*.“.

Svůj názor odůvodnil krajský soud takto:

„Žalovaný podal v zákonné lhůtě odvolání a navrhoval, aby odvolací soud usnesení okresního soudu změnil tak, že usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 20. 3. 2013, č.j. 16C 119/2011-245, se neodmítá. V odůvodnění podaného odvolání uvedl, že dle jeho názoru nedošlo k doručení usnesení ze dne 20. 3. 2013 fikcí dne 1. 4. 2013, ale bylo mu doručeno až dne 2. 4. 2013. Ve věci došlo k tomu, že se právní zástupce žalovaného přihlásil do své datové schránky dne 22. 3. 2013 brzy odpoledne, poté se z datové schránky odhlásil a po odhlášení z datové schránky do ní došlo dne 22. 3. 2013 právě usnesení ze dne 20. 3. 2013. Toto usnesení tak bylo dodáno do datové schránky dne 22. 3. 2013. Dále uvedl, že zákon č. 300/2008 Sb. nemá žádné ustanovení o běhu lhůt a počítání času. Doručování písemností v občanském soudním řízení zástupci účastníka se řídí ustanovením § 50b a § 47 o. s. ř., kdy z ustanovení § 47 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky se postupuje podle zvláštního právního předpisu, tedy dle zákona č. 300/2008 Sb. Za situace, kdy zákon č. 300/2008 Sb. neupravuje běh lhůt a způsob počítání času, je žalovaný přesvědčen, že platí úprava občanského soudního řádu v ustanovení § 57 odst. 2 větě druhé, ze které vyplývá, že případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Občanský soudní řád je obecný právní předpis pro úpravu průběhu občanského soudního řízení. Zákon č. 300/2008 Sb. upravuje pouze délku lhůty, po které je písemnost dodána soudem do datové schránky považována za doručenou fikcí. Toto však neznamená, že by se na počátek běhu této lhůty a její skončení nevztahovala ustanovení občanského soudního řádu. Den 1. 4. 2013 byl svátkem, neboť se jednalo o Velikonoční pondělí. Jestliže byla datová zpráva s rozhodnutím ze dne 20. 3. 2013 dodána do datové schránky právního zástupce žalovaného dne 22. 3. 2013 a 10. den od tohoto dne připadl na den 1. 4. 2013, skončila tato lhůta pro doručení rozhodnutí fikcí až následující pracovní den, kterým byl den 2. 4. 2013. Odvolání podané dne 17. 4. 2013 u soudu tak nebylo podáno opožděně.

(...)

Analogické znění jako ve výše citovaném ustanovení § 17 odst. 4 je upraveno ohledně doručování písemností do vlastních rukou v ustanovení § 49 odst. 4 o. s. ř. Odvolací soud se

v celém rozsahu ztotožňuje s právní argumentací uvedenou v podaném odvolání ohledně počítání běhu lhůt s odkazem na ustanovení § 57 o. s. ř. V předmětné věci byl dokument (usnesení) dodán do datové schránky dne 22. 3. 2013. Desátý den připadl na 1. 4. 2013 (Velikonoční pondělí) a s odkazem na ustanovení § 57 odst. 2 věta druhá o. s. ř. připadl konec lhůty na následující pracovní den, tj. 2. 4. 2013. Odvolání tak bylo podáno poslední den odvolací 15denní lhůty.“.

Právní věta z nálezu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, publ. pod č. 30/1998 Sb., jímž Ústavní soud zrušil zákon č. 243/1997 Sb., kterým se mění zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zní:

„Mezi obecně uznávané právní principy patří v oblasti práva ústavního pravidla počítání času, jak jsou v evropském právním myšlení srozumitelně a smysluplně vymezena od dob římských.

Je v dispozici ústavodárce, resp. zákonodárce, postupovat i jinak, v tomto případě však je povinen takový postup výslovně stanovit. Jelikož se tak v případě počítání lhůty dle § 50 odst. 1 Ústavy nestalo, nelze její počátek i ukončení interpretovat jinak, než v souladu s obecně platnými principy.

Ve prospěch uvedeného závěru svědčí i další důvod, resp. interpretační přístup. V situaci, kdy mezi subjekty, aplikujícími Ústavu, dochází ke sporu o výklad určitého ustanovení, nutno tento řešit ve prospěch možnosti uplatnění ústavní pravomoci, již se dané ustanovení týká, čili z hlediska smyslu a účelu dotčeného ústavního institutu. Tímto v posuzované věci je dělba moci mezi ústavními orgány v zákonodárném procesu.“.

K počítání času se v odůvodnění tohoto nálezu Ústavního soudu uvádí mimo jiné toto:

„Ústava České republiky skutečně neobsahuje speciální úpravu počítání času, tedy ani úpravu posuzování počátku a ukončení lhůt, a to na rozdíl od ostatních odvětví práva.

(...)

I v českém právu takto platí a je běžně aplikována řada obecných právních principů, které nejsou výslovně obsaženy v právních předpisech. ... Mezi tyto obecně uznávané právní principy bez jakékoli pochybnosti patří v oblasti práva ústavního pravidla počítání času, jak jsou v evropském právním myšlení srozumitelně a smysluplně vymezena od dob římských. Tato skutečnost ústavodárci, resp. zákonodárci nijak nebrání, aby, pokud uzná za vhodné, vymezil počítání času výslovně odlišným způsobem. ...

(...)

... Jak již bylo zmíněno, je v dispozici ústavodárce, resp. zákonodárce postupovat i jinak, v tomto případě však je povinen takový postup výslovně stanovit. Jelikož se tak v případě počítání lhůty dle čl. 50 odst. 1 Ústavy nestalo, nelze její počátek i ukončení interpretovat jinak než v souladu s obecně platnými principy.

(...)

Ve stanoviscích k posuzované věci se objevuje i otázka právní povahy předmětné lhůty. Patnáctidenní lhůta dle čl. 50 odst. 1 Ústavy je lhůtou na doručení, nikoli lhůtou na „rozhodnutí“ ... Toto konstatování nic nemění na skutečnosti, že v předmětné věci, jelikož konec lhůty připadl na den pracovního klidu (sobotu 28. června 1997), byl jejím posledním dnem nejbližší příští pracovní den (tj. pondělí 30. června 1997).“.

Senát 30 zdejšího soudu má za to, že na počítání lhůty uvedené v § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, se vztahuje pravidlo pro počítání času uvedené v § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu a v § 33 odst. 4 daňového řádu, jakož i v § 40 odst. 3 soudního řádu správního.

Že se v uvedených případech poslední den lhůty posunuje na nejbližší následující pracovní den, je upraveno v právu procesním i v právu hmotném.

V zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, bylo počítání času upraveno v § 122. Podle § 122 odst. 3 „starého“ občanského zákoníku v jeho původním znění připadne-li poslední den lhůty na neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Podle § 122 odst. 3 „starého“ občanského zákoníku v jeho posledním znění připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. V zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je počítání času upraveno v § 605 až § 608. Podle § 607 „nového“ občanského zákoníku připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty pracovní den nejbližší následující.

V zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, je počítání lhůt upraveno v § 57. Podle § 57 odst. 2 věty druhé občanského soudního řádu v jeho původním znění připadne-li konec lhůty na neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den. Podle § 57 odst. 2 věty druhé občanského soudního řádu v jeho aktuálním znění připadne-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

V zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), je počítání lhůt upraveno v § 60. Podle § 60 odst. 3 trestního řádu v jeho původním znění připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den. Podle § 60 odst. 3 trestního řádu v jeho aktuálním znění připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den.

Podle § 40 odst. 3 věty první s. ř. s. připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

I ve správním řízení jde o letitou záležitost.

Ve vládním nařízení č. 8/1928 Sb. z. a n., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů, bylo počítání času upraveno v § 36. Podle § 36 odst. 3 věty druhé „správního řádu“ z roku 1928 připadne-li poslední den lhůty na neděli, státně uznaný svátek nebo památný den Československé republiky nebo na všeobecný svátek státu, v němž strana bydlí, jest pokládati nejbližší den pracovní za poslední den lhůty. Ve vládním nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních (správní řád), bylo počítání času upraveno v § 16. Podle § 16 odst. 3 správního řádu z roku 1955 připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den. V zákoně č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), bylo počítání času upraveno v § 27. Podle § 27 odst. 2 věty třetí „starého“ správního řádu připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu, je posledním dnem

lhůty nejbližší příští pracovní den. V zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, je počítání času upraveno v § 40. Podle § 40 odst. 1 písm. c) části věty před středníkem „nového“ správního řádu pokud je provedení určitého úkonu v řízení vázáno na lhůtu, případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den.

V zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, bylo počítání času upraveno v § 14. Podle § 14 odst. 7 věty třetí tohoto zákona v jeho původním znění případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo státem uznaný svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Podle § 14 odst. 8 uvedeného zákona v jeho posledním znění případně-li poslední den lhůty pro uplatnění právních úkonů vůči správci daně na sobotu, neděli nebo státem uznaný svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. V zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád, je počítání času upraveno v § 33. Podle § 33 odst. 4 části věty před středníkem daňového řádu případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

Na základě těchto dlouhodobých skutečností lze uvedené posunování posledního dne lhůty považovat za obecný princip našeho práva.

Ustanovení § 17 odst. 4 části věty před středníkem zákona o elektronických úkonech zní: *„Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty.“*

Ve shodě s názorem Ústavního soudu z jeho nálezu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, zdejší soud konstatuje, že zákonodárce, pokud by to uznal za vhodné, mohl v daném případě vymezit počítání času výslovně odlišným způsobem. Jelikož se tak v případě počítání lhůty podle § 17 odst. 4 části věty před středníkem zákona o elektronických úkonech nestalo, nelze její ukončení interpretovat jinak než v souladu s výše uvedeným obecně platným principem práva.

Ve shodě s názorem Krajského soudu v Ostravě z jeho usnesení ze dne 12. 7. 2013, sp. zn. 11 Co 393/2013, pak zdejší soud konstatuje, že za situace, kdy zákon o elektronických úkonech neupravuje běh lhůt a způsob počítání času, použije se obecné právní úpravy (samozřejmě: nejen ustanovení § 57 odst. 2 věty druhé o. s. ř.), ze které vyplývá, že případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.

V rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, Nejvyšší správní soud argumentuje zásadní odlišností doručování do datové schránky od doručování poštou spočívající v neomezeném přístupu k datové schránce. V tom ovšem zdejší soud nespatřuje to pro předmětnou otázku nejpodstatnější. Podle názoru zdejšího soudu nelze mechanicky propojovat počítání času s přístupností dodacího / podacího místa. Absolutizace přístupnosti takového místa by logicky musela vést k tomu, že u těch, kteří používají datové schránky, by se na nejbližší příští pracovní den neposunovala ani lhůta k podání k orgánům veřejné moci. Jak pro dodání, tak pro podání zásilky je tu totiž zásadní odlišnost doručování do / z datové schránky od doručování poštou spočívající v neomezeném přístupu k datové schránce.

Takovýto názor však – naštěstí – soudní praxe nezaujala. K absolutizaci dodacího / podacího místa ostatně nedocházelo ani v minulosti: ani poté, co po zavedení volných sobot procesní předpisy rozšířily pravidlo o posunování posledního dne lhůty i na lhůty, jejichž konec připadne na sobotu, se neuvažovalo o tom, že by se to nemělo týkat těch adresátů, jejichž dodací / podací pošta měla v sobotu otevřeno, a to nebylo v minulosti nic výjimečného, ať už se to bere z hlediska počtu poštovních úřadů či z hlediska rozsahu hodin pro veřejnost.

Zdejší soud má za to, že pro předmětnou otázku je nejpodstatnější jiná skutečnost. Čas většiny lidí se člení na pracovní nebo obdobnou dobu a dobu odpočinku (srov. část čtvrtou zákoníku práce). Pracovní nebo obdobná doba se rozvrhuje zpravidla do pětidenního pracovního týdne od pondělí do pátku. Doba odpočinku většiny těch, kteří jsou zaměstnání, podnikají, studují nebo se věnují obdobným činnostem, připadá na soboty, neděle a svátky. Že všichni pracovníci by měli mít dostatečnou dobu odpočinku, je akcentováno a konkretizováno rovněž ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003, o některých aspektech úpravy pracovní doby. Smysl posunutí posledního dne lhůty, jejíž konec připadá na den většinového odpočinku, tedy zdejší soud shledává v tom, aby si lidé mohli odpočinout. Tento smysl je dikcí recentních právních úprav poněkud zastřený („*připadne-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek*“), dikce dřívějších právních úprav byla o něco zřetelnější („*připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu*“). U tohoto pravidla počítání času tudíž nejde o to, zda dotčená osoba má nebo nemá přístup k dodacímu / podacímu místu. Ve skutečnosti se tu jedná o to, aby – i když takovýto přístup má – si mohla odpočinout, tj. nebyla nucena se v sobotu, neděli a svátek do datové schránky přihlašovat a mohla bez následků tuto činnost odložit až na nejbližší příští pracovní den.

Zdejší soud nepovažuje za obhajitelné, aby totéž zákonné ustanovení (§ 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech) bylo rozdílně interpretováno podle toho, zda se prostřednictvím datové schránky doručuje písemnost ve správním řízení, v daňovém řízení, v občanském soudním řízení, v trestním řízení nebo v řízení ve správním soudnictví.

Tu je třeba připomenout, že princip jednoty a bezrozpornosti právního řádu zdůrazňuje i sám Nejvyšší správní soud: „*Právní řád, založený na principech jednoty, racionality a vnitřní obsahové bezrozpornosti, s sebou nutně přináší imperativ stejného náhledu na srovnatelné právní instituty, byť upravené v rozdílných právních předpisech či dokonce odvětvích.*“ (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 26. 10. 2005, č.j. 2 Afs 81/2004-54, publ. pod č. 791/2006 Sb. NSS) a „*V první řadě je nezbytné zdůraznit základní interpretační přístup: k výkladu právních předpisů a jejich institutů nelze přistupovat pouze z hlediska textu zákona, ale především podle jejich smyslu. Jazykový výklad může ve smyslu ustálené judikatury Ústavního soudu - s nímž se v řadě svých rozhodnutí výslovně ztotožnil i Nejvyšší správní soud - představovat pouze prvotní přiblížení se k obsahu právní normy, jejímž nositelem je interpretovaný právní předpis; k ověření správnosti či nesprávnosti výkladu, popř. k jeho doplnění či upřesnění, potom slouží ostatní interpretační přístupy, z nichž je v souzené věci namísto jmenovat především metodu teleologickou a systematickou (samozřejmě podle povahy věci bude namíste užít i jiných metod, jako např. komparativní, logické či historické). Z teleologického výkladu vyplývá základní interpretační směrnice, která již byla zmíněna: rozhodující je smysl a účel, a nikoliv dikce zákona. Systematický výklad využívá systémové povahy právního řádu: právní řád tvoří jednotný celek; má povahu systému, který je dále*

diferencován v subsystémy různých úrovní (právo soukromé a veřejné; právní odvětví; právní instituty), jež v sobě slučují prvky podle různých kritérií. Ze systémové povahy právního řádu vyplývá, že jeho jednotlivé součásti (subsystému i prvky) vstupují do určitých funkčních vazeb. Z toho se podává přirozený požadavek, aby interpret určitého ustanovení právního předpisu neomezoval svůj rozhled toliko na jedno či několik ustanovení, ale aby jej chápal jako část celku (systému), která s ohledem na principy jednotnosti a bezrozpornosti právního řádu vytváří s jeho ostatními částmi logický, resp. logicky souladný významový celek. Součástí systémového chápání právního řádu je i respektování toho, že různé právní předpisy upravují instituty, které jsou společné celému právnímu řádu, či alespoň několika jeho odvětvím, a jež byly doktrínou důkladně teoreticky propracovány; v takovém případě je nezbytné vycházet při jejich používání z doktrinálních závěrů a z rysů, které jsou jim společné. Ze systémové povahy právního řádu ovšem vyplývá i jeho hierarchická povaha, a mj. tedy i princip ústavně konformního výkladu právních předpisů.“ (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 26. 10. 2005, č.j. 1 Afs 86/2004-54, publ. pod č. 792/2006 Sb. NSS).

Podle názoru zdejšího soudu je v rozporu s principem jednoty a bezrozpornosti právního řádu požadovat, aby adresáti procesních norem postupovali v souladu s jejich interpretací prováděnou příslušnými soudy, jestliže se výklad téhož zákonného ustanovení nejvyššími soudy různí. A nejde jen o účastníky řízení, ale i o soudy samotné. Má se správní soud v otázce fikce doručení rozhodnutí civilního nebo trestního soudu řídit právním názorem Nejvyššího správního soudu nebo Nejvyššího soudu? Má se civilní nebo trestní soud v otázce fikce doručení rozhodnutí správního soudu řídit právním názorem Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu? Který nejvyšší soud je vlastně oprávněn zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování krajských soudů ve správním soudnictví v otázce fikce doručení při doručování prostřednictvím datové schránky, když pro způsob doručování se – ježto tu soudní řád správní nestanovil jinak – užijí obdobně předpisy platné pro doručování v občanském soudním řízení (§ 42 odst. 5 s. ř. s.)? A jak se shoduje s principem jednoty a bezrozpornosti právního řádu, jestliže to, kdy nastala či nastane fikce doručení rozhodnutí správního orgánu při doručování prostřednictvím datové schránky, se může odvíjet od toho, jak to *ex post* vyhodnotí soud v závislosti na tom, zda se přidrží právního názoru toho kterého nejvyššího soudu? Tak by to prostě fungovat nemělo.

Na základě výše uvedeného došel senát 30 Krajského soudu v Plzni k tomu, že případně-li poslední den lhůty uvedené v § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem této lhůty nejbližší následující pracovní den i v případě doručování písemností ve správním řízení, v daňovém řízení a v řízení ve správním soudnictví.

Senát 30 Krajského soudu v Plzni se tedy ztotožnil se závěrem žalobce. Má za to, že názor Nejvyššího správního soudu obsažený v jeho rozsudku ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28, by měl být revidován. Že by k tomu mohlo eventuálně dojít, možná naznačuje nedávný postoj Nejvyššího správního soudu: „*Nejvyšší správní soud neshledal důvod odchytil se od právního názoru vysloveného v citovaném rozsudku [= ze dne 16. 5. 2013, č.j. 5 Afs 76/2012-28]. Stěžovatel výslovně nebrojí proti jednotlivým argumentům vedoucím k právnímu názoru vyslovenému v rozsudku sp. zn. 5 Afs 76/2012, netvrdí, proč tam uvedené argumenty*

neobstojí. Obecně poukazuje především na existenci odlišného právního názoru, který je obsažen ve Stanovisku pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plns 1/2015 a připomíná požadavek jednoty a bezrozpornosti právního řádu s poukazem jednotlivá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kde je tento princip aprobován. Jakkoli je rozdílnost právních názorů při interpretaci obdobných procesních pravidel obecně nevhodná, nelze odhlédnout od toho, že procesní pravidla mohou řádně fungovat teprve tehdy, pokud adresáti těchto norem tato pravidla znají a postupují v souladu s jejich interpretací prováděnou příslušnými soudy. Stěžovatel v kasační stížnosti připouští, že je mu podrobně známa jak judikatura správních soudů k důsledkům marného uplynutí lhůty po dodání zásilky do datové schránky, tak i skutečnost, že civilní soudy mohou mít na tuto problematiku odlišný názor. Přesto nepředkládá žádné vysvětlení, proč v řízení před správními soudy podle těchto pravidel nepostupoval.“ (usnesení ze dne 28. 2. 2018, č.j. 7 Afs 16/2018-11).

Senát 30 Krajského soudu v Plzni je přesvědčen o tom, že svůj právní názor, odlišný od dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu, podepřel komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2011, č.j. 1 As 6/2011-347, publ. pod č. 2368/2011 Sb. NSS).

Námítka porušení zásady legitimního očekávání

S ohledem na výše uvedené námítka porušení zásady legitimního očekávání už nemůže být pro projednávanou a rozhodovanou věc rozhodná. Soud tu tedy pouze poznamenává, že rozhodně neshledává souladným kategorické vyjádření žalovaného správního orgánu v bodech 20 a 21 žalobou napadeného rozhodnutí s reálnou praxí správce daně zachycenou v informaci Finančního úřadu pro Karlovarský kraj ze dne 20. 1. 2017, č.j. 37430/17/2400-00061-402706.

VII. Celkový závěr a náklady řízení

Jelikož žaloba je důvodná, soud podle § 78 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí pro vady řízení a podle § 78 odst. 3 s. ř. s. zrušil i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo. Podmínka „podle okolností“ je naplněna tím, že vadným je zejména platební výměr Finančního úřadu pro Karlovarský kraj ze dne 22. 12. 2016, č.j. 990283/16/2403-50522-401240. Správce daně se tímto postupem soudu nedostane do neřešitelné situace, protože řízení o uložení pokuty může skončit zastavením pro bezpředmětnost.

Současně soud podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému. V dalším řízení je správní orgán vázán právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

Žalobce, který měl ve věci plný úspěch, má podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. proti žalovanému správnímu orgánu, který ve věci úspěch neměl, právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem v celkové jím požadované výši **20.866,- Kč**, skládající se ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3.000,- Kč, z odměny advokáta za čtyři úkony právní služby po 3.100,- Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu (12.400,- + DPH =

15.004,- Kč), z náhrady hotových výdajů – výdajů na vnitrostátní poštovné, místní hovorné a přepravné za čtyři úkony právní služby po 300,- Kč podle § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu (1.200,- + DPH = 1.452,- Kč), z náhrady hotových výdajů – cestovních výdajů za cestu z Prahy do Plzně a zpět k jednání před soudem dne 29. 6. 2018 podle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu ve spojení s právním předpisem o cestovních náhradách ve výši 210,- Kč a z náhrady za promeškaný čas, tj. 100,- Kč za každou i jen započatou půlhodinu, za 12 půlhodin strávených cestou z Prahy do Plzně a zpět k jednání před soudem dne 29. 6. 2018 podle § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu ve výši 1.200,- Kč.

Za úkony právní služby podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu se považují 1) převzetí a příprava zastoupení, 2) žaloba, 3) replika a 4) účast na jednání před soudem dne 29. 6. 2018. Náhrada cestovních, resp. jízdních výdajů se v tomto případě za použití § 157 odst. 1 zákoníku práce přiznává ve výši prokázané příslušnou zpáteční jízdenkou společnosti České dráhy, a.s. Jelikož advokát k cestě k jednání před soudem použil hromadného dopravního prostředku dálkové přepravy – vlaku, lze akceptovat i vyčíslených 12 půlhodin potřebných k cestě ze sídla advokáta k soudu a zpět. Ke splnění povinnosti nahradit náklady řízení bylo žalovanému určeno platební místo podle § 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. a stanovena přiměřená lhůta podle § 160 odst. 1 části věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. (s přihlédnutím k možnostem žalovaného tuto platbu realizovat).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V Plzni dne 29. června 2018

JUDr. PhDr. Petr KUCHYNKA, Ph.D., v.r.
předseda senátu

Za správnost: K.